

Uttanríkis- og vinnumálaráðið

Løgtingið

Dagfesting: 31. mai 2017

Mál nr.: 16/00655

Málsviðgjørt: SPS

Løgtingsmál nr. xx/2017: Uppskot til lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um aling av fiski v.m.

Uppskot til

lögtingslóg um broyting í lögtingslóg um aling av fiski v.m.

(Eigaramark, alifirðir, serligar reglur fyri Suðuroy, meginreglur fyri tillutan av aliloyvum, útlenskur kapitalur)

§ 1

Í lögtingslóg nr. nr. 83 frá 25. mai 2009 um aling av fiski v.m., sum broytt við lögtingslóg nr. 128 frá 14. desember 2012, verða gjørdar hesar broytingar:

1. Ásetingin í § 1 verður orðað soleiðis:
“§ 1. Lógin hevur til endamáls innan fyri burðardyggar karmar, herundir við atliti til djóraheilsu og umhvørvi, at fremja lønsemi og kappingarføri í alivinnuni.”
2. Aftaná § 2 verður sum nýggj § 2 a sett:
”§ 2. Rættindi sbrt. hesi lóg eru grundað á loyvi frá tí almenna, eru tíðaravmarkað og kunnu sigast upp.”
3. Í § 3 verða orðini “og á innaru og ytru landleiðirnar.” strikað, og í staðin fyri

verður sett: “og á sjókinum innan fyri fiskimarkið.”

4. Í § 6, stk. 2 verður aftan á orðini “treytir og metingarstöði” sett: “, herundir atliti til fiskasjúkur og umhvørvi.”
5. Aftan á § 6, stk. 2 verður sum stk. 3 og stk. 4 sett:
“*Stk. 3.* Nýggj laksaaliloyvir á sjónum á alifirðum sbrt. § 6 a kunnu verða latin móti viðurlagi aftan á útbjóðing eftir nærri reglum, sum landsstýrismaðurin ásetur. Landsstýrismaðurin kann eisini áseta reglur um aðrar útlutingarhættir.
Stk. 4. Landsstýrismaðurin kann áseta reglur um serlig loyvir, herundir granskingar- og menningarloyvi.

6. Aftan á § 6 verður sett sum §§ 6 a - d:

Alifirðir

§ 6. a. Alifirðir eru tey sjóøki, vík, sund ella fjørður, sum sbrt. kunngerð frá landsstýrismanninum kunnu verða nýtt til aling á sjónum av matfiski av laksi og sílum. Landsstýrismaðurin kann eisini í kunngerð áseta, hvørji onnur land- og sjóøkir kunnu verða nýtt til aling.

Stk. 2. Ein alifjørður verður ásettur sum eitt nærri geografiskt avmarkað sjóøki, vík sund ella fjørður, og skal ásetast við atlitum til fyrirbygging og niðurberjing av sjúkum hjá fiski, umframt atlitum til m.a. umhvørvi og annað brúk av økinum.

Stk. 4. Á einum øki á landi, sum liggur við ein alifjørð, kann bert verða givið loyvi til framleiðslu av laksi ella øðrum fiskasløgum, um hetta virkseimið ikki er til ampa fyri virkseimið hjá loyvishavara av laksaaliloyvi.

Stk. 5. Á einum alifirði kann verða givið øðrum enn loyishavara av laksaaliloyvi loyvi til aling og framleiðslu av skeljum og tara, um hetta virkseimið ikki er til ampa fyri virkseimið hjá loyvishavara av laksaaliloyvi.

Forboð fyri aling á vøtnum

§ 6 b. Tað kann ikki verða givið loyvi til aling á vøtnum.

Krav um virking í Suðuroy

§ 6 c. Laksur frá alibrúnum á alifirðum í Suðuroy skal verða virkaður á virkjum í Suðuroy. Við virking eftir 1. pkt. skal skiljast bløðging, kryvjing, pakking av heilum rundum fiski, ísaður ella frystur. Landsstýrismaðurin ásetur í kunngerð nærri reglur um virking í Suðuroy sbrt. 1. og 2. pkt. herundir skjalprógv um, at kravið eftir 1. pkt. kann verða lokið, um afturtøku av loyvi, um settu treytirnar ikki eru loknar, um undantak í serligum førum

m.a. í sambandi við sjúku- og sjúkufyrirbyggjandi tiltøk.

Felagaformur

§ 6 d. Aliloyvi kann verða latið partafeløgum og smápartafeløgum, sum eru skrásett hjá Skráseting Føroya, ella sum eru fráboðað Skráseting Føroya undir stovnan. Partabrøvini skulu vera navnapartabrøv.”

7. Yvirskriftin áðrenn § 7 verður orðað soleiðis:

“*Eigaramark fyri laksaaliloyvir*”.

8. § 7 verður strikað, og nýggj § 7 verður orðað soleiðis:

“§ 7. Reglurnar í stk. 2-7 eru galdandi fyri laksaaliloyvir, sbr. § 6 a, stk. 1.

Stk. 2. Einkilalifelag kann hava ræði á 50% ella meira av øllum laksaaliloyvum.

Stk. 3. Eru eigaraviðurskiftini í alifeløgum sum nevnt í nr. 1 og 2, sbr. tó stk. 4, verða aliloyvini í viðkomandi feløgum tald saman, og verða í øllum feløgnum, sum eru fevnd av nr. 1 og 2, tald við í talið av loyvum, sum viðkomandi feløg hava ræði á:

1) Alifelag, har eitt annað alifelag beinleiðis ella óbeinleiðis eigur ein ella fleiri kapitalpartar í alifelagnum, ella á annan hátt við avtalu beinleiðis ella óbeinleiðis hevur ræði á einum ella fleiri kapitalpørtum í alifelagnum.

2) Alifelag, har ein fysiskur ella lögfrøðiligur persónur eigur kapitalpartar í alifelagnum og beinleiðis ella óbeinleiðis eigur ein ella fleiri kapitalpartar í øðrum alifeløgum, ella á annan hátt við avtalu beinleiðis ella óbeinleiðis hevur ræði á einum ella fleiri kapitalpørtum í øðrum alifeløgum.

Stk. 4. Er alifelag skrásett á einum virðisbrævahandilsskála, verður stk. 3, nr. 1 og 2 bert nýtt, um viðkomandi alifelag ella fysiski ella lögfrøðiligi persónur eigur 5% ella meira av kapitalpørtunum í alifelagnum, ella á annan hátt við avtalu hevur ræði á 5% ella meira av kapitalpørtunum í felagnum.

Stk. 5. Er alifelag, uttan at viðurskiftini í felagnum eru fevnd av stk. 3 og 4, partur í eini samtøku, sbr. § 7 í vinnufelagalógini, verða aliloyvini hjá øllum feløgnum í samtakinum tald saman, og verða í øllum feløgnum í samtakinum tald við í talið av loyvum, sum feløgini hava ræði á.

Stk. 6. Landsstýrismaðurin skal skrivliga hava upplýsingar um broytingar í ognar- og avgerðarrættindaviðurskiftunum og avhending av aliloyvum, herundir kann landsstýrismaðurin fáa úrrit úr eigarabók alifelagsins. Verður mett, at ein broyting í ognar- og avgerðarrættindaviðurskiftunum er brot á stk. 2- 5, kann landsstýrismaðurin áleggja alifyritøkuni innan fyri nærri ásetta freist at rætta ólógligu viðurskiftini, smbr. eisini § 8, stk. 1, litra d. Herundir kann verða álagt alifelag at útloysa kapitalpartar, sum eru fingnir í stríð við stk. 2-5, og sum ikki vera avhendaðir innan nærri ásetta freist.

Stk. 7. Í viðtøkunum hjá alifelag, sum hevur laksaaliloyvi, skulu verða ásetingar um eigara- og ræðisavmarkingar eftir hesi lóg, og at kapitalpartar, sum eru fingnir í stríð við stk. 2- 5, kunnu verða útloystir, um tað verður álagt eftir stk. 6.

Stk. 8. Landsstýrismaðurin kann í serligum førum geva tíðaravmarkað undantak frá stk. 2- 5.”

9. Áðrenn § 7 a verður sett sum yvirskrift:

“Útlenskur kapitalur”

10. Í § 7 a verður stk. 5-9 strikað, og í staðin fyri verður sett:
“Stk. 5. Landsstýrismaðurin skal skrivliga hava upplýsingar um broytingar í ognar- og avgerðarrættindaviðurskiftunum og avhending av aliloyvum, landsstýrismaðurin kann herundir fáa úrrit úr eigarabók felagsins. Verður mett, at ein broyting í ognar- og avgerðarrættindaviðurskiftunum er brot á stk. 1- 4, kann landsstýrismaðurin áleggja alifyritøkuni innan fyri nærri ásetta freist at rætta ólógligu viðurskiftini, smbr. eisini § 8, stk. 1, litra d. Herundir kann verða álagt alifelag at útloysa kapitalpartar, sum eru fingnir í stríð við stk. 1-4, og sum ikki vera avhendaðir innan nærri ásetta freist.

Stk. 6. Í viðtøkunum hjá alifelag, sum hevur aliloyvi, skulu verða ásetingar um eigaramark eftir hesi lóg, og at kapitalpartar, sum eru fingnir í stríð við stk. 1-4, kunnu verða útloystir, um tað verður álagt eftir stk. 5.

Stk. 7. Landsstýrismaðurin kann í serligum førum veita tíðaravmarkað undantak frá stk. 1-4.

11. Aftan á § 7 a verður sum § 7 b sett: _
“§ 7 b. Reglurnar í 7 a eru galdandi fyri laksaaliloyvir, fevnd av eigaramarkinum í § 7.

Stk. 2. Alifyritøka, sum rekur alivirksemi, sum ikki er fevnt av eigaramarkinum í § 7, skal ikki reka hetta virksemi í sama felag, sum alivirksemi, fevnt av eigaramarkinum í § 7, um útlenski kapitalurin í fyrítøkuni er oman fyri 20% av felagskapitalinum.”

12. Í § 8, stk. 1, litra d verður í staðin fyri “stk. 3” sett: “stk. 5”.

13. Í § 8, stk. 1 verður eftir litra f sett:

“g) um alingin, sbr. 6 a, er til ampa fyri laksaaling, sbr. § 6 a, stk. 4 og stk. 5.”

§ 2

Henda løgtingslóg kemur í gildi dagin eftir, at hon er kunngjørd.

Stk. 2. Reglurnar um eigaramark § 1, nr. 8, §7 í hesi lóg verða nýttar upp á aliloyvir, sum eru fingin, eftir at lógin er komin í gildi.

Stk. 3. Ásetingin í § 1, nr. 6, § 6 b, um forboð fyri aling á vøtnum, kemur í gildi 1. januar 2018. Feløg, fevnd av ásetingini, fáa í eini skiftistíð til 1. januar 2020 eitt aliloyvi, sum í vavi er avmarkað eftir nærri avgerð hjá Heilsufrøðiligu starvsstovuni.

Stk. 4. Reglurnar í § 2 í løgtingslóg nr. 128 frá 14. desember 2012 um broyting í løgtingslóg um aling av fiski v.m. verða framvegis nýttar upp á útlendskan eigaraskap, sbr. § 7 a, stk. 1-5 í løgtingslóg um aling av fiski, sbr. § 1, nr. 9 og nr. 10 í hesi lóg.

Kapittul 1. Almennar viðmerkingar

1.1. Orsökir til uppskotið

Galdandi alilóg er lögtingslóg nr. 83 frá 25. maí 2009 um aling av fiski v.m., sum broytt við lögtingslóg nr. 128 frá 14. desember 2012.

Umframt í alilógini verður alivirksemið løgskipað í øðrum lógum, serliga í djórasjúkulógini við atliti at fiskaheilsu og umhvørvislógini við atliti at umhvørvi.

Tørvur er á at endurskoða alilógina, tí galdandi lóg og praksis er á fleiri økjum ógreið og ikki nóg hóskandi at røkka teimum endamálum, sum eru ásett í lógini.

1.2. Endamálið við uppskotinum

Skotið verður upp at gera nakrar broytingar í alilógini við tí endamáli at fáa eina meira greiða og hóskandi lóg í samsvari við endamálini við lógini, t.e. at skapa karmar fyri burðardyggari menning av alivinnuni, kappingarføri og lønsemi.

“Ein alifjørður, ein alari” er ein fóst umsitingarlig praksis. Hugsanin aftan fyri hesa meginreglu er, at ein alifjørður er ein hóskandi rakstrarlig eind við atliti til fyribyrging og niðurberjing av sjúku og sjúku- og smittuspjæðing hjá alifiski.

Meginreglan “ein alifjørður, ein alari” er, sum nevnt, fóst praksis og hevur stórar praktiskar avleiðingar, men er ikki ásett í lóg. Reglan - um hon verður nýtt upp á alla aling - kann móguliga verða ein forðing fyri, at alivinnan kann mennast, m.a. við at farið verður undir aðrar hættir at ala, t.d. aling á landi (herundir rognkelsi) og offshore aling og aling av kræklingi og tara.

Eitt av endamálunum við lógaruppskotinum er at nágreina, hvørji loyvi telja við í eigaramarkinum, og samstundis loysa meira upp fyri teimum bindingum, sum liggja í galdandi lóg um eigaramark og nýtslu av firðum og sundum til aling, fyri at skapa størri móguleikar fyri vøkstri og menning í alivinnuni.

Niðanfyri undir pkt. 1.3. “*Samandráttur av nýskipanini við uppskotinum*” verður greitt nærri frá innihaldinum í uppskotinum.

Yvirlit yvir høvuðstættirnar í uppskotinum:

1) *Burðardyggir karmar, pkt. 1.3.1.*

Í § 1, nr. 1 í uppskotinum verður sett inn í endamálsásetingina í § 1 í alilógini, at alivinnan skal virka innan fyri lívfrøðiliga burðardyggar karmar, herundir við atliti til umhvørvið og djóraheilsu og djóravælfærd.

2) *Rættindi, pkt. 1.3.2.*

Í § 1, nr. 2 í uppskotinum verður sett nýggj § 2 a inn í lógina, sum staðfestir, at aliloyvi er at líkna við nýtslurætt, og ikki er ognarrættur.

3) *Metingarstöði, pkt. 1.3.3.*

Í § 1, nr. 4 í uppskotinum verður í ískoyti til § 6, stk. 2 nágreinað, at eftir eini samlaðari meting av, hvørt aliloyvi kann verða givið, kann myndugleikin eftir alilógini taka atliti at fiskaheilsu og umhvørvi, treytað av, at heilsufrøðiligi myndugleikin eftir heilsufrøðiligu

lóggávuni og umhvørvismyndugleikin eftir umhvørvislógini hava givið neyðug loyvi frammanundan.

4) *Meginreglur fyri tillutan av aliloyvum, pkt. 1.3.4.*

Í § 1, nr. 5 í uppskotinum verður í nýggjari áseting í § 6, stk. 3 sett heimild til landsstýrismannin at lata aliloyvi til hægstbjóðandi aftan á útbjóðing og heimild til aðrar útlutingarhættir.

5) *Granskingar- og menningarloyvi, pkt. 1.3.5.*

Í § 1, nr. 5 í uppskotinum verður sett nýggj áseting í § 6, stk. 4 um, at landsstýrismaðurin kann seta reglur í kunngerð um granskingar- og menningarloyvi. Hetta fyri at staðfesta, at gransking og menning hevur raðfesting eftir alilógini.

6) *Alifirðir, pkt. 1.3.7.*

Í § 1, nr. 6 í uppskotinum verður sett nýggj § 6 a inn í alilógina, sum heimilar landsstýrismanninum í kunngerð at áseta, hvørji sjóøki (fjørður, sund ella vík), kunnu verða nýtt til aling. Reglan í fyrisitingarligari praksis “ein fjørður, ein alari” verður sett inn í § 6 a og broytt soleiðis, at tað verður betri atgongd hjá nýggjum aktørum til aliøkini á landi og á sjónum, fyri at skapa størri móguleikar fyri vøkstri og menning í alivinnuni.

7) *Aling á vøtnum, 1.3.8.*

Í § 1, nr. 6 í uppskotinum verður sett nýggj § 6 b inn í alilógina, sum setur forboð fyri aling á vøtnum.

8) *Serlig áseting fyri Suðuroy, 1.3.9.*

Í § 1, nr. 6 verður nýggj § 6 c sett inn í alilógina, sum setur krav um virking á virkjum í Suðuroy av laks frá alibrúkum í Suðuroy.

9) *Antitrust reglur – eigaramark, 1.3.10.*

Í § 1, nr. 8 í uppskotinum verður galdandi áseting um eigaramark § 7 í alilógini strikað, og nýggj áseting verður sett í § 7. Eigaarmarkið verður 50%. Grundarlagið fyri markinum verður broytt soleiðis, at markið verður grundað á vinnulig loyvi til aling av laks á sjónum á alifirðum, sum eru ásettir sbrt. uppskotinum til nýggja § 6 a (§ 1, nr. 6 í uppskotinum). Øll onnur loyvir verða undantikin eigaramarkinum, herundir landaling, aling á sjóøki uttan fyri firðir og sund á meira harðbalnum øki (offshore aling). Í gildiskomureglunum í § 2, stk. 2 í uppskotinum verður ásett, at reglurnar um eigaramark verða nýttar upp á aliloyvir, sum eru fingin, eftir at lógin er komin í gildi. Sostatt verður eftir uppskotinum ikki gjørt inntriv í verandi aliloyvir.

10) *Útlendskur kapitalur, 1.3.11.*

Í § 1, nr. 11 í uppskotinum verður sett nýggj § 7 b inn í alilógina. Skotið verður upp, at avmarkingin fyri útlendskum kapitali í føroysku alivinnuni ikki skal fevna um tey aliloyvi, sum ikki koma undir nýggju reglurnar í uppskotinum til nýggja áseting um eigaramark í § 7.

1.3. Samandráttur av nýskipanini við uppskotinum

1.3.1. Burðardyggir karmar

1.3.1.1. Galdandi reglur

Eftir § 1 í alilógini er eitt hövuðsendamál við lógini at skapa karmar fyri at at fremja lönsemi og kappingarføri í alivinnuni.

Tað skal tí takast atlit at lönsemi og kappingarføri hjá alivinnuni, tá avgerðir og reglur verða settar eftir ásetingunum í lógini.

Eisini er ásett, at lógin hevur til endamáls at skapa karmar fyri burðardyggari menning av alivinnuni.

Tað framgongur ikki greitt av galdandi lóg - heldur ikki av viðmerkingunum til lógina - hvat liggur í orðingini ”at skapa karmar fyri burðardyggari menning av alivinnuni”.

Atlit at umhvørvi í víðum týdningi, herundir atlit til fiskasjúkur, verða í útgangsstøði regulerað í sektorlóggevuni, ávikavist í djórasjúkulógini og umhvørvisverndarlógini, og tað eru ávikavist djórasjúkumyndugleikin og umhvørvismyndugleikin, sum í útgangsstøði taka avgerðir, sum innihalda metingar av atlitum at umhvørvi, herundir djórasjúkur.

Alilógin, umhvørvislógin og djórasjúkulógin umskarast tó í fleiri førum við tað, at tað eru fleiri ásetingar í alilógini, sum beinleiðis regulera og seta krav um fullgóðan rakstur við atlitum at fiskasjúkum og umhvørvi. Tað er m.a. í:

- § 9 (krav um, at aliútbúnaður skal hava styrki og eginleikar annars, sum í minsta lagi eru fullgóð til nýtsluna, skulu vera forsvarliga gjørd og skulu brúkast við neyðugum ansni),
- § 10 (ruddingarskylda tá alivirksemið heldur uppat, og skylda at royna at fáa aftur fisk, sum er sloppin),
- § 16 (krav um, at øll, sum starvast við virksemini, sum er fevnt av alilógini, skulu hava neyðugan fakligan førleika til tílíkt virksemini) og
- § 17 um innaneftirlit.

Atlit at umhvørvi í víðum týdningi eiga eisini at hava týdning fyri aðrar ásetingar í alilógini, m.a. ásetingarnar í § 5 um innihaldið í aliloyvum og § 6, stk. 2 um heimild til landsstýrismannin at áseta nærri reglur um veiting av aliloyvum, og undir hesum reglur um útbjóðing av loyvum, treytir og metingarstöði.

Atlit til sjúku hjá fiski- og sjúkuspjæðing og atlit til umhvørvi eru í útgangsstøði altíð saklig atlit, sum myndugleikin eftir alilógini kann taka, um tað ikki eru ásetingar í lóggevuni, sum forða ella avmarka myndugleikan at taka hesi atlit.

At fiskasjúkur og umhvørvi verða regulerað í djórasjúkulógini og umhvørvislógini, og at myndugleikarnir eftir djórasjúkulógini og umhvørvislógini taka avgerðir viðvíkjandi hesum viðurskiftunum, forðar tí í útgangsstøði ikki fyri, at myndugleikin eftir alilógini eisini tekur nevndu atlit, men viðmerkingarnar til lógina skapa iva um hetta. Í viðmerkingunum til uppskotið til galdandi alilóg, lögtingsmál nr. 180/2008 uppskot til lögtingslóg um aling av fiski v.m. verður m.a. sagt:

“Eftir uppskotinum skulu atlitini til umhvørvið og djórasjúkur ikki regulerast í alilógini, men í ávikavist umhvørvislógini og djórasjúkulógini.”

Hesar viðmerkingarnar samsvara ikki væl við, at tað, sum nevnt, í alilógini eru fleiri djórasjúku- og umhvørvisásetingar, og at myndugleikan eftir alilógini skal taka avgerð um, hvørt aliloyvi skal gevast ella eftir eini samlaðari meting av upplýsingunum í málinum. Í tí metingini eiga eisini at verða tikin djórasjúku- og umhvørvisatlit.

Í förum, har góðkenning er givin av ávikavist heilsufrøðiliga myndugleikanum og umhvørvismyndugleikanum eftir ávikavist djórasjúkulógini og umhvørvislógini, er tí í uppskotinum, § 1, nr. 4, til broyting av § § 6, stk. 2 í lógini ásett, at djórasjúku- og umhvørvisatlit kunnu verða tikin eftir alilógini av myndugleikanum eftir lógini eftir eini samlaðari meting av upplýsingunum í málinum.

Atlit at djórasjúkum og umhvørvi verða harumframt regulerað í uppskotinum um forboð fyri aling á vøtnum og um nýggjar reglur um alifirðir.

Í sambandi við lógarfyrireikandi arbeiðið í Uttanríkis- og vinnumálaráðnum hefur spurningurin um at styrkja umhvørvisásetingarnar í alilógini verið umrøddur við alifeløgini. Spurningurin, sum varð umrøddur, var, um tað eigur at verða sett ein umhvørvismeginregla í alilógini um, at alivirksemi við atlit at umhvørvi skal verða fullgott bæði í sambandi við stovnan og rakstur og í sambandi við, at tað verður niðurlagt, og í tí sambandinum eisini áseta reglu við kravi um umhvørviskanningar at skjálprógva støðuna viðvíkjandi umhvørvinum á alifirðunum. Undirtøka var ikki fyri eini slíkari umhvørvismeginreglu, og víst varð m.a. á, at myndugleikar og alivinna í felag eru farin undir at endurskoða mannagongdir og vegleiðingar um umhvørvisgóðkenning av alivirksemi. Hesar góðkenningar hava heimild í lógtingslóg um umhvørvisvernd, ið Umhvørvisstovan umsitur.

1.3.1.2. Uppskot

Tað er avgerandi at tryggja alivinnuna gjøgnum krøv um m.a. lívfrøðiliga burðardygd, bæði tá tað snýr seg um umhvørvi og um fyribyrging og niðurberjing av sjúku hjá fiski. Hesi endamál ganga ikki nóg greitt fram av galdandi endamálsorðing í alilógini.

Skotið verður upp at orða endamálsásetingina í § 1 í alilógini av nýggjum soleiðis, at tað gongur greitt fram av lógini og viðmerkingunum til lógina, at endamálið við lógini er, at alivinnan skal virka innan fyri lívfrøðiliga burðardyggar karmar, herundir umhvørvi og djóraheilsu og djóravælfærd.

Endamálsásetingin er ikki sjálv ein beinleiðis regulerandi áseting, men endamálið við at seta atlit at djórsjúkum og umhvørvi inn í ásetingina er, at hesi atlit skulu hava týðning fyri tulkingina av teimum regulerandi ásetingunum í lógini.

1.3.2. Rættindi

1.3.2.1. Galdandi reglur

Eftir § 4 í alilógini krevst eitt serligt loyvi frá tí almenna til alivirksemi í samsvari við tær ásetingar, sum til eina og hvørja tíð eru ásettar í lóg ella sbrt. lóg. Hetta er ein sonevnd konsessjónsskipan.

Ein slík skipan líkist frá øðrum skipanum, har tað krevst eitt loyvi frá tí almenna at útinna ávíst virksemi. Á fleiri økjum krevst loyvi ella góðkenning frá tí almenna til ávíst virksemi, har endamálið er frammanundan at tryggja, at umsøkjari t.d. hefur neyðugu førleikarnar at útinna virksemið. Eru treytirnar loknar, hefur viðkomandi rættarkrav upp á at fáa loyvi.

Ein konsessjónsskipan líkist grundleggjandi frá nevndu loyvis- og góðkenningarskipanum við tað, at eftir eini konsessjónsskipan hefur tað almenna eina víða heimild til at meta um, hvørt konsessjón skal játtast ella sýstast, og endamálið er ikki bert at regulera atgongdina til ávíst slag av virksemi fyri at tryggja, at umsøkjari lýkur treytirnar, men eisini at regulera atgongdina út frá yvirskipaðum politiskum og samfelagbúskaparligum áhugamálum.

Umsøkjari til konsessjón hefur tí ikki rættarkrav upp á at fáa konsessjón, um ávísar nærri ásettar treytir í lógini eru loknar.

Eitt aliloyvi er í tíð ikki óendaligt ella óbroytandi, ella viðvíkjandi øðrum treytum, uttan mun til, um tíðaravmarking ella aðrar treytir eru ásettar í lógini ella sbrt. lógini.

Loyvisskipanin eftir alilógini er ein slík konsessjónsskipan. Tað er tí, sum lýst omanfyri, ein grundleggjandi meginregla, at tað at reka alivirksemi ikki er ein rættur, men veldst um loyvi frá tí almenna í samsvari við tær ásetingar, sum til eina og hvørja tíð eru ásettar í lóg ella sbrt. lóg. Tað almenna hefur tí atgongd til at regulera aliloyvini út frá yvirskipaðum politiskum og samfelagsbúskaparligum áhugamálum.

Eins og øll onnur er ein loyvishavari ikki vardur móti nýggjari lóggávu, sum áleggur nýggjar skyldur ella avmarkar handlifrælsi, tá tað verða ásettar nýggjar og herðandi reglur viðvíkjandi t.d. umhvørvi ella sjúkum hjá fiski, hóast hesar kunnu hava við sær stórar útreiðslur.

Spurningurin um endurgjaldsfría regulering mótvegis ognartøku, er ein spurningur um eina meting, har atlit at yvirskipaðum politiskum og samfelagsbúskaparligum áhugamálum skulu vigast mótvegis atlitum til íløgur, sum loyvishavari hefur gjørt, grundaðar væntanir hjá rættindahavara og tí tapi, sum rættindahavari verður fyri, orsakað av inntrivinum.

1.3.2.2. Uppskot

Endamálið við hesi ásetingini í uppskotinum er ikki at broyta tey rættindi, sum fylgja av galdandi lóg.

Endamálið er yvirskipað at staðfesta, at rættindi loyvishavarans á aliøkinum einans eru grundað á loyvi frá tí almenna eftir alilógini, eru avmarkað í tíð og vavi, kunnu takast aftur og kunnu sigast upp.

Landið letur ikki frá sær øll rættindi, og rættindi loyvishavarans eru avmarkað og avleidd av víðarigangandi rættindunum hjá tí almenna.

Talan er sostatt um ein avmarkaðan rætt, sum er ein nýtslurættur, ikki ognarrættur.

Tað er tí galdandi sum almenn regla, at tað kann verða noktað at leingja aliloyvi eftir § 5 í alilógini, at loyvi kann takast aftur ella verða broytt eftir § 8, og at loyvi kann sigast upp.

Á landøkinum er privatur ognarrættur, og har krevst, at loyvishavari sjálvur eigur økið, ella fær rætt frá eigara at nýta økið til endamálið. Á sjóøkinum hefur landið, óheft av privatum ognarrætti, rætt til at løgskipa økið, herundir at geva loyvi til ávíst virksemi á økinum.

1.3.3. Metingarstöði – lívfrøðilig atlit í sambandi við veitan av alilovum

1.3.3.1. Galdandi reglur

Í § 6 í galdandi lóg eru ásettar almennar treytir fyri, at aliloyvi kann verða veitt, og hvussu metingin um, hvørt aliloyvi kann verða givið ella ikki, skal verða gjørd. Ásetingin í § 6 er galdandi fyri tillutan av loyvum, uttan mun til hvat slag av aling talan er um, og fevnir bæði um stovnan av alivirksemi og broytingar/víðkanir av verandi loyvum.

§ 6, stk. 1 setur tær treytir, sum skulu verða loknar, fyri at loyvi kann verða givið. Ásetingin setur bæði faklig krøv og krøv til mannagongd í sambandi við tillutan av loyvi.

Tá metast skal um eitt aliðki/aliloyvi kann tillutast, skal myndugleikin eftir alilógini taka við í metingina ðll tey atlit, sum eru beinleiðis nevnd í § § 6, stk. 1, litra a-b í lógini, og kann taka onnur saklig atlit.

Eftir § 6, stk. 2 kann landsstýrismaðurin í kunngerð áseta nærri reglur um, at tøk aliðki skulu bjóðast út soleiðis, at ðll hava javnbjóðis móguleika at søkja, áseta treytir, sum skulu lúkast, og hvussu metingin skal verða gjórd, tá avgerð skal takast, um loyvi kann verða givið ella ikki.

Atlit til sjúku hjá fiski og sjúkuspjaðing og atlit til umhvørvi eru í útgangstøði altíð saklig atlit, sum myndugleikin eftir alilógini kann taka, um tað ikki eru ásetingar í lóggávuni, sum forða ella avmarka myndugleikanum at taka hesi atlit.

Eftir § 6, stk. 1, litra d kann aliloyvi verða givið, um tað eru givin tey loyvi, ið krevjast eftir lógtingslóg um umhvørvisvernd, lógtingslóg um djórasjúkur og lógtingslóg um matvørur.

Sum § 6, stk. 1, litra d er orðað, forðar hetta ikki fyri, at myndugleikin eftir alilógini eisini metir um nevndu atlit, men viðmerkingarnar til lógina skapa iva um hetta. Í viðmerkingunum til uppskotið til galdandi alilóg, lógtingsmál nr. 180/2008, uppskot til lógtingslóg um aling av fiski v.m. verður m.a. sagt:

“Eftir uppskotinum skulu atlitini til umhvørvið og djórasjúkur ikki regulerast í alilógini, men í ávikavist umhvørvislógini og djórasjúkulógini.”

Ivi kann tí vera um, hvørt myndugleikin eftir alilógini kann seta treytir til umsøkjarar um ávís djórasjúku- og umhvørviskrøv, og í síni meting kann meta um vandan fyri sjúku ella neilig árin á umhvørvið, tá heilsufrøðiligi myndugleikin eftir djórsjúkulógini og myndugleikin eftir umhvørvislógini longu hava mett um hetta í avgerðini eftir ávikavist djórsjúkulógini og umhvørvislógini.

Eftir alilógini er greitt, at alimyndugleikin eftir alilógini ikki kann geva aliloyvi eftir alilógini, um myndugleikin eftir heilsufrøðiligu lóggávuni og myndugleikin eftir umhvørvislógini hava sýtt at góðkenna ella at geva loyvi. Heldur ikki kann aliumsitingin leggja avgerandi dent á einans umhvørvisatlit og sýta at geva aliloyvi, har heilsufrøðiligi myndugleikin og umhvørvismyndugleikin hava góðkent.

Er góðkenning frá nevndu fakmyndugleikum, eigur myndugleikin eftir alilógini hinvegin at kunna sýta at geva loyvi eftir eini samlaðari meting, har fiskasjúku- og umhvørvisatlit ganga inn í metingina, men har ein isolerað meting eftir djórasjúkualitum og/ella eftir umhvørvisatlitum, ikki kann grunda, at góðkenning verður sýtt eftir ávikavist djórasjúkulógini og umhvørvislógini. Í slíkum førum kann ein samlað meting - har bæði djórasjúkuatlit og umhvørvisatlit ganga inn í metingina saman við øðrum atlitum, t.d. onnur nýtsla av økinum - grunda, at loyvið ikki eigur at verða givið eftir alilógini. Heilsufrøðiligi myndugleikin og umhvørvismyndugleikin gera fakligu metingina um og í hvønn mun, vandi er fyri spjaðing av sjúku, og um og í hvønn mun, alistøðin hevur neilig árin á umhvørvið, sum aliumsitingin skal leggja til grund fyri síni lógfrøðiligu meting av málinum.

Eru tað t.d. fleiri umsøkjarar til sama øki, sum lúka krøvini eftir reglunum í ella sbrt. djórasjúkulógi ella umhvørvislógini, er tørvur á, at aliumsitingin eftir alilógini kann taka fiskasjúku- og umhvørvisatlit. Tað er alimyndugleikin, sum eftir eini samlaðari meting skal

taka avgerð um, hvør av fleiri umsøkjarum skal fáa aliloyvi, har bæði fiskasjúka- og umhvørvisatlit verða tikin við í samlaðu metingina.

1.3.3.2. Uppskot

Skotið verður upp, at skoytt verður upp í § 6, stk. 2 í alilógini, at mynduleikin eftir alilógini eisini taka atlit til fiskaheilsu og umhvørvi, og landsstýrismaðurin kann áseta reglur um tað.

Hetta merkir, at í førum, har góðkenning er givin av ávikavist djórasjúkumyndugleikanum og umhvørvismyndugleikanum eftir ávikavist djórasjúkulógini og umhvørvislógini, kunnu djórasjúku- og umhvørvisatlit verða tikin eftir alilógini eftir eini samlaðari meting av upplýsingunum í málinum.

1.3.4. Meginreglur fyri tilluting av aliloyvum

1.3.4.1. Galdandi reglur

Tillutingin av einum aliðki gevur rætt at reka alivirksemi á tí geografiska økinum, sum tillutaða aliðkið fevnir um. Tann, sum hevur loyvið, kann bert nýta økið við heimild í loyvinum og teimum til eina og hvørja tíð galdandi reguleringunum. Tað er sostatt ikki ognarrættur, sum verður latin loyvishavara, men ein rættur, ið er grundaður á eitt alment loyvi. Slíkur rættur kann sigast upp endurgjaldsfrítt við hóskaðum freist; í longsta lagi fulla loyvistíðin.

Almennu treytirnar fyri, at aliloyvi kann veitast, eru ásettar í § 6 í alilógini.

Landsstýrismaðurin kann eftir umsókn geva aliloyvi. Avgerð verður tikin eftir eini samlaðari meting av upplýsingunum í málinum, og landsstýrismaðurin kann áseta nærri reglur um veiting av aliloyvum, og undir hesum reglur um útbjóðing av loyvum, treytir og metingarstöði.

Hvør - av fleiri umsøkjarum - skal fáa aliloyvi, verður, sum nú er, avgjørt eftir eini meting av, hvør best lýkur kriteriini, sum sett verða viðkomandi. Heimild er ikki í galdandi lóg at avgera býtið av aliloyvum eftir marknaðarligum treytum við at bjóða loyvi út, og lata tey til hægstbjóðandi.

1.3.4.2. Uppskot

Verandi skipan er ein tung og resursukrevjandi mannagongd, sum hevur við sær, at nógv orka verður nýtt til at avgera, hvør er “best” og hvør er “næstbest” uttan at tað er nøkur trygd fyri, at tað er tann “besti”, sum fær aliloyvi.

Skotið verður tí upp, at tað skal vera heimild fyri at nýta eina einfaldari mannagongd at prioritera millum umsøkjarar.

Landsstýrismaðurin fær eftir uppskotinum heimild til at seta nærri reglur um hetta. Í hesum reglum skulu verða reglur um prekvalifikatió, førleikacrøv, har umsøkjarar skulu lúka ávís førleikacrøv (so sum aliroyndir, nøktandi figging v.m.) og metingarstöði, har dentur t.d. verður lagdur á nýtslu av nýggjari tøkni, nýmenning ella burðardyggum alihættum.

Umsitingin skal tí ikki meta um, hvør er “best” av umsøkjarunum, sum í einum prekvalifikasjónsumfari longu er mettur at vera skikkaður. Umsøkjari, sum í prekvalifikasjónsumfarinum er mettur kvalifiseraður, er eisini skikkaður at fáa loyvið.

Valið millum skikkaðar umsøkjarar eftir prekvalifikasjónumfarið, kann síðani verða avgjørt við, at tann, sum hevur hægsta boð, fær loyvið.

Alternativt kann lutakast verða nýtt til tess at gera av, hvør av fleiri umsøkjarum fær loyvið.

Tað er serliga viðkomandi at krevja viðurlag, um eitt nýtt laksaaliloyvi á sjónum verður tøkt. Slík aliloyvi hava stórt virði, og ein skipan við uppboðssølu kann tryggja, at virðismikla tilfeingið verður tillutað á objektivum grundarlagi. Nýtt aliloyvi merkir her eitt laksaaliloyvi á sjóøkinum, sum er tøkt hjá myndugleikunum at luta út, og sum við verandi tøkni ber lønsaman rakstur. Eitt dømi um eitt slíkt loyvi er Hovsfjørður.

Lutakast kann hugsast at verða nýtt í fòrum, har tað eru fleiri umsøkjarar, t.d. til at ala krækling ella tara á sama aliøki.

Endamálið við at nýta uppboð, tá “nýggj” aliloyvi eru tøk, er ikki at fáa pengar í landskassan. Hetta verður rokkið við at taka eitt hóskandi tøkugjald. Endamálið er heldur at tryggja, at útlutanin av einum laksaaliloyvi fer fram á gjøgnumskygdum og objektivum grundarlagi.

Landstýrismaðurin fær eftir uppskotinum eisini heimild til at seta nærri reglur um førleikakrøv (so sum aliroyndir, nøktandi figging v.m.) og ónnur metingarstöði, har dentur t.d. verður lagdur á nýtslu av nýggjari tøkni, nýmenning ella burðardyggum alihættum.

1.3.5. Granskingar- og menningarloyvi

1.3.5.1. Galdandi reglur

Í § 5 er heimild hjá landsstýrismanninum at seta reglur í kunngerð um innihaldið í aliloyvi, harundir endamál, slag av fiski ella djórum og plantum, geografiskt øki, møgulig tíðaravmarking o.a. Eftir § 6 er heimild til, at landsstýrismaðurin í kunngerð setur nærri reglur um veiting av aliloyvum, herundir treytir og metingarstöði.

Sostatt er í galdandi lóg, sbrt. § 4-6, heimild til, at landsstýrismaðurin í kunngerð setur reglur um serlig loyvi, herundir granskingar- ella menningarloyvi.

Gransking og menning er grundleggjandi fyri framhaldandi menning av eini burðardyggari, broytingarhugaðari, innovativari og lønandi alivinnu, sum kann viðvirka til samlaðu virðisskapanina í samfelagnum.

1.3.5.2. Uppskot

Fyri at tað skal ganga fram av lógini, at gransking og menning er ein raðfesting eftir alilógini verður skotið upp, at tað verður staðiliga ásett í sjálvari alilógini, at landsstýrismaðurin í kunngerð kann áseta reglur um granskingar- og menningarloyvi.

1.3.6. Alifirðir

1.3.6.1. Galdandi reglur

Alifirðir eru ásettir í skjali 1 til kunngerð um sjúkufyribyrgjandi rakstur av alibrúkum. Í alilógini ella aðrari lóg eru ikki reglur um alifirðir, men í kunngerð um sjúkufyribyrgjandi rakstur av alibrúkum eru reglur um tað, og í skjali 1 til kunngerðina er ásett, hvørjir firðir, sund o.a. kunnu verða nýtt til aling.

Alifirðir skulu eftir uppskotinum ásetast út frá fleiri atlitum bæði atlitum til djórasjúkur, umhvørvi, annað brúk av firðunum, og hvussu firðirnir út frá yvirskipaðum samfelagsligum atlitum kunnu verða nýttir optimalt.

Hetta eru atlit, sum ganga tvørtur um djórasjúkulóg og umhvørvislóg, og ein samlað meting av hesum atlitum kann ikki verða framd einans eftir teimum lógunum.

Ein av meginreglunum í verandi loyvisskipan er hugtakið um “ein alari, ein fjørður”. Hetta merkir, at bara ein alari/loyvishavari kann vera á hvørjum alifirði. Hendan ásetingin og hugtakið er upprunaliga ein heilsufrøðilig áseting, ið býtti føroysku firðirnar upp í heilsufrøðilig trygðarøki, ið skulu forða fyri smittuspjalding millum alibrúk.

Tulkingin av ásetingini hevur seinastu árin givið avbjóðingar í mun til nýggja aling, so sum aling av tara, kræklingi og rognkelsi.

1.3.6.2. Uppskot

Eftir uppskotinum fær landsstýrismaðurin heimild til at býta sjóðkið upp í alifirðir, t.e. tey land- og sjóðkir, sum við verandi tøkni og krøvum til fiskaheilsu og umhvørvi verða mett egnað til aling.

Reglurnar í uppskotinum um alifirðir eru yvirskipaðar reglur, sum seta karmarnar fyri, hvussu alifirðir skulu ásetast, og hvørji atlit skulu takast. Nærri regulerandi reglurnar um sjúkur hjá fiski o.a. og um umhvørvið eru framvegis tær, sum eru ella verða settar í ella sbrt. djórasjúkulógini ella umhvørvislógini.

Eftir uppskotinum verður verandi praksis “ein alari, ein fjørður” broytt soleiðis, at hendan reglan bert skal fevna um aling av matfiski á sjónum, og loyvi til aðra aling kann eisini veitast til aðrar alarar enn tann, sum frammanundan hevur loyvi til aling av matfiski á sjónum. Tann, sum hevur loyvi til aling av matfiski, skal hoyrast, men tað er loyvismyndugleikin, sum tekur avgerð.

Á einum alifirði til aling av matfiski á sjónum gevur eitt sjógvaliloyvi til aling av matfiski loyvishavaranum bert rætt at reka alivirksemi á tí aliðkinum ella á teimum aliðkjnum, sum er/u nærri tilskilað í aliloyvinum. Tá aliðki verður tillutað, skal umframt atlit at fiskaheilsu eisini takast atlit at m.a. umhvørvi og aðrari nýtslu av firðinum.

Hóast tað við hesum í størri mun verður latið upp fyri aling av øðrum djóra- og fiskaslógum, er neyðugt at taka munandi atlit at samfelagsliga týðninginum av laksaaling. Loyvi til aðra aling á einum alifirði kann tí bert verða givið, um hetta ikki er til ampa fyri alingina av matfiski.

Tann, sum hevur aliloyvi til aling av matfiski á sjónum, hevur sostatt ikki eksklusivan møguleika at nýta alifjørðin til aling, men forðar í fyrsta lagi øðrum at nýta sama alifjørð til sjógvaling av matfiski, og í øðrum lagi skal munandi atlit takast at loyvishavaranum, um loyvi verður veitt til aðra aling á sama firði ella á landi við útrenslu á fjørðin.

Eitt laksaalibrúk á landi tekur sjógv inn frá tí alifirði, har tað er staðsett, og letur frárensluvatn út á fjørðin. Tað er ein ávísur vandi fyri, at sjúka og smitta kunnu verða spjadd millum eitt laksaalibrúk á landi og t.d. eitt laksaalibrúk á sjónum. Tað er lítil vitan um - og royndirnar eru fáar ella ongar - við laksaaling á landi saman við laksaaling á sjónum á sama alifirði. Somuleiðis eru avmarkaðar royndir við laksaaling á sjónum saman við kræklinga - og taraaling á sama alifirði.

Ætlanin er tí at nýta fyrivarnisregluna, og at tað skal vera varin byrjan, tá loyvi til aðra aling verða latin á einum firði, har aling av laks longu fer fram.

Ætlanin er, at tað í eini royndartíð bert skal vera givið eitt aliloyvi til hvørt djóra- og plantuslag á hvørjum firði, t.d. eitt laksa-, eitt tara- og eitt kræklingaaliloyvi.

Fyri at alingin á landi kann byrja við eini varisligari og skipaðari tilgongd, kann verða lögð ein ætlan fyri, hvørji økir skulu kunna nýtast til aling á landi, og at hesi økir í útbjóðingarumførum verða lýst leys at søkja við ásettari freist, og at tað ikki verða givin aliloyvir á landi uttan fyri eitt útbjóðingarumfar. Somuleiðis eiga at verða sett strong veteriner og umhvørvislig krøv til slíka aling, m.a. í mun til filtrering og sóttreinsan av frárensluvatni.

1.3.7. Aling á vøtnum

1.3.7.1. Galdandi reglur

Landsstýrið tók í 2000 avgerð um, at øll aling á vøtnum og í byrgingum í Føroyum skuldi steðgast. Hendan avgerð varð grundað á umhvørvislig og veteriner atlit og fyri at tryggja nøktandi sjúkufyribyrging.

P/F Røkt hevur síðan fingið undantaksloyvi at hava smáar nøgdir av sílum í byrgingini í Heygadali í einari tilgongd at finna eina aðra loysn at ala síl.

1.3.7.2. Uppskot

Skotið verður upp at staðfesta í lóg, at eingin aling skal fara fram á vøtnum og í byrgingum í Føroyum frá 1. januar 2018. Tað verður givin ein skiftistíð til 31.12.2020 at niðurlaga og steðga aling, sum ikki er í samsvari við ásetingina í uppskotinum. Víst verður til serligu viðmerkingarnar til ásetingina.

1.3.8. Serlig áseting fyri Suðuroy

1.3.8.1. Galdandi reglur

Stórar ílögur eru gjórdar í undirstöðukervið, í vegir, brýr og tunnlar, sum hava gjórt tað lætt at flyta fólk og farm frá einum parti av landinum til annan, og landið er ein samrunnin eind, m.a. tá tað snýr seg um vinnuligt virksemi, arbeiðsmarknað og útbúgving.

Mett verður tí, at tað er ikki tørvur á generelt at taka serlig økisatlit í sambandi við umsiting av alilógini.

Serligar umstøður gera seg tó galdandi fyri Suðuroynna.

Suðuroyggjin er - hóast vælútbyggt sjóvegis ferðasamband - í mun til hinar partarnar av landinum fjarskotin, og er í vinnuligum høpi og arbeiðsmarknaðarhøpi enn ikki ein samrunnin partur av hinum økjunum í landinum.

Fólkatalið í Suðuroynni minkar alsamt, hóast tað er vaksandi í landinum sum heild, og arbeiðsloysið er val hægri enn í landinum annars. Tað eru fá faklærd og ófaklærd arbeiðspláss í oynni, og fólkíð leitar sær burtur at finna sær arbeiði og kemur ikki aftur.

1.3.8.2. Uppskot

Eftir uppskotinum skulu takast atlit til tey serligu viðurskiftini, sum gera seg galdandi fyri Suðuroynna soleiðis, at tað verður sett sum treyt fyri at fáa ella at hava aliloyvi á alifirðum í Suðuroynni, at fiskurin verður virkaður á virkjum í Suðuroynni.

1.3.9. Antitrust reglur - eigaramark

1.3.9.1. Galdandi reglur

Eftir galdandi alilóg kann einki alifelag beinleiðis hava meira enn 50% av aliloyvunum, og eingin fysiskur ella lögfrøðiligur persónur kan beinleiðis ella óbeinleiðis við atkvøðurætti ella á annan tilsvareandi hátt hava ræði á alifyritøkum, sum hava meira enn 50% av aliloyvunum. Ræði á fyrítøkum skal skiljast samsvarandi § 13 í kappingarlógini.

Grundarlagið fyri eigaramarkinum er samlaða talið av aliloyvum, undantikin smoltloyvir.

Eftir galdandi reglum og praksis verður upp í grundarlagið fyri 50% roknað bæði vinnulig loyvir til aling av laks og loyvi, sum ikki eru vinnulig (t.e. loyvi hjá Fiskaaling), lívfiskaloyvir og aling á landi.

Fyrisitingarlig praksis er, at verður talið á aliloyvum minkað orsakað av, at loyvi verður tikið inn, ella at aliloyvir verða lögð saman, verður ikki kravt, at alifelag, sum av hesi orsök fer upp um markið, skal lata frá sær aliloyvi.

Eftir § 13 í kappingarlógini fæst ræði á einari fyrítøku gjøgnum rættindi, avtalur ella upp á aðrar mátar, sum partvíst ella samanlagt geva móguleika fyri at fáa avgerandi ávirkan á raksturinum hjá fyrítøkuni. Ræði á alifelag eftir § 13 í kappingarlógini kann vera juridiskt ræði, t.v.s. grundað á kapitalpartar og atkvøðurættindi, á partaeigaravtalu, á rætt at útnevna limir í leiðslu felagsins o.a. Ræði kann eisini verða grundað á eina meting av veruligu umstøðunum, herundir fígjarligum heftni. Fígjarligt heftni kann t.d. vera sera umfangandi og langar veitingaravtalur ella kredittir frá einum veitara saman við skipanarligum sambondum. Tað, sum hevur týðning eftir ásetingini, er, hvør hevur avgerandi ávirkan í felagnum uttan mun til,

um viðkomandi formliga eigur kapitalpartar í felagnum. Tað merkir, at eitt felag, uttan at hava avgerandi ávirkan, kann eiga stóran part av partapeninginum í einum øðrum felagi.

Antitrust-reglurnar í galdandi lóg hava til endamáls at forða fyri, at vinnumøguleikarnir verða miðsavnadir á fáum hondum.

Anti-trust reglur hava ikki týdning fyri føroyska brúkaran, tí alivinnan er ein útflutningsvinna, og brúkarin er brúkarin á globala marknaðinum, og føroyska alivinnan hevur ikki slíka stødd, at hon hevur týdning fyri príssetingina á hesum marknaðinum.

Tað eru bæði fyrimunir og vansar við antitrust-reglum.

Slíkar reglur kunnu vera við til at avmarka effektivitetin og kappingarførið í føroyskari alivinnu, tí hesar reglur hava við sær, at fyritøkur fáa ikki fyrimunir av stórrakstri, og kunnu eisini forða fyri vertikalari integratióin, tí ein slík fær ikki verið, um ikki stórrakstrarfyrimunir eru.

Hinvegin kann tað vera ein samfelagsbúskaparligur váði, um ongar antitrust-reglur eru. Eru ongar slíkar reglur, kunnu fyritøkur í alivinnuni gerast stórar í mun til støddina á búskapinum. Tað kann hava við sær, at avgerðir hjá einstøkum alifelagi kunnu hava stórar avleiðingar fyri gongdina í føroyska búskapinum. Harumframt er vandi fyri, at stórar fyritøkur seta dagsskránnu fyri fyrisiting og lóggávu.

Alivinnan hevur verið gjøgnum eina munandi konsolidering, og frá nógvum smáum aktørum í 90´unum (tá tað vóru flest, vóru út við 70 alifeløg), eru tað í dag trýggir aktørar eftir. P/F Bakkafrøst er tann størsti og hevur ræði á uml. 70% av faktiskari framleiðslu, meðan Marine Harvest og P/F Hiddenfjord býta restina av framleiðsluni sínámillum. Eru ongar anti-trust reglur, er ein ávísur váði fyri, at í longdini verða upp aftur færri ella kanska eittans alifelag.

Í sambandi við lógarfyrirskotið varð PriceWaterhouseCooper biðið um at gera eina teoretiska/fakliga meting av fyrimunum og vansom við eini eigaraavmarking í føroysku alivinnuni og eina meting av verandi eigaraavmarking upp á 50%. Frágreiðingin frá PwC við metingum og tilmælum er lagt við sum fylgiskjal 2 til lógaruppskotið.

1.3.9.2. Uppskot

Endurskoðað eigaramark

Skotið verður upp at varðveita eina eigaraavmarking, sum tryggjar meira enn eitt felag við munandi stødd í alivinnuni. Mett verður, at minni samfelagsbúskaparligur váði og betri rammutreytir fyri lokala undirveitaraliðið hevur størri týdning, enn kostnaðurin av minni effektiviteti og stórrakstrarfyrimunum.

Eitt yvirskipað mark upp á 50% verður mettt at vera ein góð javnvág millum at tryggja margfeldni, og at geva rúmd fyri effektiviteti.

Tey sjóðkir (innan fyri landoddarnar), sum við verandi tøkni og lívfrøðiligum krøvum, eru nýtilig til laksaaing á sjónum, eru lítil í vídd. Øll hesi sjóðkir eru tikin í nýtslu, og eru uppbytt í alifirðir, og skipanin er soleiðis, at tað bert skal vera ein alari á hvørjum alifirði.

Við verandi tøkni er sostatt ikki møguligt at taka nýggj sjóðkir uttan fyri verandi alifirðir í nýtslu til aling á sjónum. Allur vøxstur má tí fara fram við at verandi alifirðir verða nýttir meira effektivt, t.d. við at úseta størri smolt og við fleiri útsetingum.

Eigaramark fyri vinnuligum laksaaliloyvum á sjónum

Tað verður eftir uppskotinum nágreinað, júst hvørji aliloyvi telja við í mun til eigaramarkið. Við verandi lóggávu eru fleiri “ikki-vinnulig” loyvi, sum telja við. Dømi um hetta eru lívfiskaloyvi og loyvi at ala tosk.

Eigaramarkið verður eftir uppskotinum grundað á aliloyvi til aling av matfiski á sjónum, t.e. vinnulig laksaaliloyvi.

Vinnuligt alivirksemi við framleiðslu av laksi á sjónum kastar nógv av sær. Samstundis eru tey sjóðkir (innanfyri landoddarnar), sum við verandi tøkni og lívfrøðiligum krøvum, eru nýtilig til laksaaling á sjónum, lítil í vídd. Talið á móguligum laksaaliloyvum er tí minni enn áhugin at fáa slík loyvi. Vinnuligu laksaaliloyvini á sjónum hava stórt virði. Sostatt eru tað eftir uppskotinum hesi loyvi, sum eigaramarkið fevnir um.

Hesar broytingarnar eftir uppskotinum hava við sær, at talið av aliloyvum, sum telja við í eigaramarkinum, fer úr 25 aliloyvum eftir galdandi lóg, niður í 22 aliloyvi.

Eigaramarkið verður á hendan hátt meira neyvt eitt mát fyri, hvussu stóran part av alifirðunum til aling av matfiski á sjónum ein alari í mesta lagi kann leggja hald á.

Ikki framleiðslugrundað mark

Eigaramarkið avmarkar ikki framleiðslunøgdina á hvørjum alifirði. Mett hevur verið um, hvørt ein skipan, grundað á framleiðslukapasitet, eigur at verða innførd, men hetta verður ikki mettt skynsam. Sjálvt um hetta hevði verið mettt skynsam, má havast í huga, at eigaramark, grundað á framleiðslu, hevði kunnað havt álvarsligar avleiðingar fyri verandi fyrítøkur.

Alifirðirnir eru ymiskir í stødd og góðsku, og tað er tí ymiskt, hvussu nógv kann verða framleitt á ymsu alifirðunum. Hvussu nógv kann verða framleitt í hvørjum alifirði verður einans avgjørt eftir heilsufrøðiligum og umhvørvisligum atlitum, og er tí óheft av eigaramarkinum.

Ein miðal alifjørður sum Haraldssund Suður framleiðir í miðal 3.200 tons av laksi um árið. Minsti alifjørðurin, Hovsfjørður, framleiðir í miðal 1.200 tons um árið, meðan Hvannasund Suður framleiðir 5.800 tons um árið. Besti fjørðurin framleiðir sostatt umleið fimm ferðir so nógv sum minsti fjørðurin.

Eigaramarkið kundi móguliga verið grundað á framleiðslukapasitet, t.d. á ein teoretiskan max framleiðslukapasitet (max biomassa fyri hvørt alifelag, sum í Noregi).

Eitt eigaramark, grundað á framleiðslukapasitet, forðar tó fyri, at aliøkini verða nýtt optimalt, tí tað ger, at eitt alifelag ikki kann økja framleiðsluna á einum alifirði, hóast tað eftir eini konkretari meting eftir fiskaheilsuligum og umhvørvisligum atlitum er ráðiligt at økja framleiðsluna á alifjørðinum. Somuleiðis gerst trupult at leggja íløgur og framtíðar framleiðslu til rættis, tí at eigaramarkið kann sveiggja við framleiðsluni hjá hinum aktørunum í vinnuni. Hetta forðar fyri generellum vøkstri í alivinnuni og gagnar ikki samfelagsbúskapinum sum heild.

Í staðin fyri at nýta framleiðslukapasitet sum beinleiðis grundarlag fyri eigaramarkinum, verður sum grundarlag nýtt aliloyvir/alifirðir, og

- at tað bert er ein laksaalari á hvørjum alifirði,
- at tað ikki í aliloyvinum er framleiðsluloft á loyvinum/alifjørðinum.

Við hesum fæst ein praktisk anti-trust skipan, sum avmarkar móguleikarnar fyri øktari miðsavnan í vinnuni. Skipanin avmarkar hinvegin ikki móguleikarnar hjá alifeløgnum at nýta alifirðirnar optimalt við at økja framleiðsluna hjá feløgnum á einstøku alifirðunum, um hetta er ráðiligt við atliti at fiskaheilsu og umhvørvi. Skipanin forðar sostatt ikki fyri generellum vøkstri í alivinnuni.

Hvussu stórir framleiðsluvøkstur kann verða í alivinnuni verður sostatt eisini frameftir, óheft av reglunum um eigaramark, avgjørt eftir eini konkretari meting eftir fiskaheilsuligum og umhvørvisligum atlitum.

Aliloyvir uttan fyri eigaramarkið

Onnur aliloyvi til aling av øðrum fiskasløgum enn matfiski á sjónum verða ikki tald við í eigaramarkið, so sum kræklingaaling, taraaling og aling á landi. Slík loyvi eru ikki at rokna sum eitt avmarkað tilfeingi, og við verandi tøkni er einans talan um marginala framleiðslu. Heldur ikki verða loyvi til royndar- og menningarætlanir, við nýggjari tøkni á nýggjum alikjóm offshore, fevnd av eigaramarkinum. Umframt at talan í slíkum førum ikki er um avmarkað tilfeingi, so vil eitt undantak frá eigaramarkinum stuðla undir menning og innovatióin í føroysku alivinnuni.

Nýggj áseting um ræði

Málið við Faroe Farming hevur víst, at tað kann vera ein avbjóðing at nýta verandi ræðishugtak til eigaramarkið í alivinnuni.

Skotið verður tí upp, at aliloyvir í fleiri alifeløgum verða tald saman, tá gerast skal upp, hvussu nógv eitt felag ella ein persónur hevur, sbr. serligu viðmerkingarnar til § 1, nr. 7 í uppskotinum (nýggj § 7).

Ikki afturvirkandi eigaramark

Í § 2, stk. 2 í uppskotinum um ígildiskomureglur er ásett, at reglurnar um eigaramark í § 1, nr. 8 (nýggj § 7) í uppskotinum verða nýttar upp á aliloyvir, sum verða fingin eftir, at lógin er komin í gildi.

Tað merkir, at tað ikki verður gjørt inntriv í ta rættarstöðu viðvíkjandi eigaramarkinum, sum alifeløgini hava, tá lógin kemur í gildi.

Aktuelt hava reglurnar um eigaramark í uppskotinum og reglurnar í § 2, stk. 2 í uppskotinum bert týðning fyri tað eina alifelagið, nevniliga Bakkafrost.

Bakkafrost keypti Havsbrún-samtakið í 2011. Grundarlagið fyri 50% eigaraavmarkingini var tá – eftir oman fyri nevndu reglum og fyrisitingarligari praksis – 28 aliloyvir. Bakkafrost kundi tí hava 14 aliloyvir.

Talið á aliloyvum, sum vórðu roknað upp í grundarlagið, er síðani minkað, tí 3 aliloyvir vórðu tikin inn, eitt lívfiskaloyvi hjá Fútakletti í Vágum, aliloyvi á landi í Hvalba og lívfiskaloyvi í Hestfirði hjá Fiskaaling.

Bakkafrost hevur í dag eftir galdandi reglum og fyrisitingarligari praksis 14 aliloyvir.

Við tað at reglurnar um grundarlagið fyri 50% eigaramarkinum verða broyttar soleiðis, at bert vinnulig loyvi til aling á sjónum á laksaalifirðum verða nýtt sum grundarlag, lækkar talið á loyvum, sum verða tald við í grundarlagið, úr 25 niður í 22. Bakkafrost fer tí yvir markið eftir uppskotinum.

Skotið verður upp, at ásetingin um eigaramark í broytingarlógini eftir uppskotinum ikki skal vera afturvirkandi og skal tí ikki fevna um verandi aliloyvi.

Tað merkir, at hóast Bakkafrost er oman fyri eigaramarkið eftir nýggju reglunum um eigaramark í uppskotinum, kann felagið varðveita hesi loyvi, og kann fáa tey longd, tá loyvistíðin er úti.

Hinvegin hevur uppskotið við sær, at avhendar felagið aliloyvi, og er felagið aftan á tað framvegis yvir markið, kann felagið ikki fáa nýggj aliloyvir, fyrr enn felagið aftur er undir markinum.

1.3.10. Útlendskur kapitalur

1.3.10.1. Galdandi reglur

Útlendski ognarluturinn í føroysku alivinnuni er avmarkaður eftir galdandi alilóg við tað, at persónar og feløg, sum ikki eru heimahoyrandi í Føroyum, ikki kunnu hava ræði á meira enn 20% av felagskapitalinum í einum føroyskum alifelag.

1.3.10.2. Uppskot

Skotið verður upp, at avmarkingin fyri útlendskum kapitali í føroysku alivinnuni skal vera galdandi fyri aling av laksi og sílum á sjónum á teimum firðum og sundum, sum eru avsettir til laksaaling. Eftir uppskotinum skal avmarkingin fyri útlendskum kapitali ikki fevna um aðra aling, herundir:

- Smoltaling á landi,
- aling á landi av laksi ella øðrum fiskasløgum,
- off-shore aling av laksi ella øðrum fiska- ella djórasløgum,
- lívfiskaaling á landi ella á sjónum,
- aling av laksi ella øðrum fiska- ella djórasløgum á landi ella á sjónum til granskingarendamál,
- aling av skeljum og tara.

Tað eru tey sjóøki á firðum og sundum, sum við verandi tøkni kunnu verða nýtt til vinnuliga aling av laksi á sjónum, sum eru avmarkaða tilfeingið. Tað eru fleiri, sum eru áhugað at nýta hesi øki til vinnuligt alivirksemi, enn tað eru tøk øki. Tað eru tí hesi økir, sum hava størst virði, og sum tí eisini eru fevnd av antitrust-reglunum. Onnur aling er í mun til nýtslu av tilfeingi meira sambærilig við aðra framleiðslu, herundir t.d. flakavinnuna á landi.

Yvirskipað er eitt av endamálunum við lógaruppskotinum at loysa meira upp fyri teimum bindingum, sum liggja í galdandi lóg um eigaramark og nýtslu av firðum og sundum til aling, fyri at skapa størri møguleikar fyri vøkstri og menning í alivinnuni.

Mett verður ikki, at tað er skynsamt at avmarka útlendskan kapital til annað virksemin enn vinnuliga sjógvaling av laks. Útlendskur kapitalur og serkunnleiki eru serliga viðkomandi tá talan er um nýmenningarætlanir, so sum off-shore og landaling. Slíkar verkætlanir eru merktar av stórum váða og íløgum fyri hundradtals milliónir krónur. Ein miðal alistøð á landi kostar umleið eina hálv milliard krónur, meðan flestu off-shore menningarætlanir eru settar at kosta yvir eina milliard. Verður útlendskur kapitalur avmarkaður í mun til slíkar verkætlanir, er lítið sannlíkt at Føroyar fáa lut í blómandi nýmenningini innan alivinnu. Noreg er fyri kortum farið undir eina skipan við menningarloyvum, har alifeløg fáa sertreytir, um tær binda seg til at royna nýggja tøkni ella framleiðsluhættir. Hóast umstøður ikki eru at veita líknandi sertreytir í Føroyum (t.d. møguleikan at konvertera eitt menningarloyvi til eitt laksaloyvi á sjónum), so er skynsamt at latið verður upp fyri, at útlenskar fyrirkomandi kunnu menna nýggja tøkni í Føroyum.

Av verandi aktørum í føroysku alivinnuni er sannlíkt bara Bakkafrost, ið er í nánd av at hava fíggarliga styrki til at fara undir slíkar ovurstórar og váðafullar íløgur. Tað er ikki sannlíkt, at nakar nýggjur føroyskur aktørur kemur inn í alivinnuna við off-shore ella landaling, uttan at hava atgongd til útlendskan kapital ella know-how. Lættari atgongd til kapital og know-how kann sostatt viðvirka til at menna aðra aling, t.d. aling á landi ella off-shore.

1.4. Ummæli

Kapittul 2. Avleiðingarnar av uppskotinum

2.1. Fíggarligar avleiðingarnar fyri land og kommunur

Uppskotið hevur ikki fíggarligar avleiðingar fyri land ella kommunur.

2.2. Umsitingarligar avleiðingar fyri land og kommunur

Uppskotið hevur ikki umsitingarligar avleiðingar fyri land ella kommunur.

2.3. Avleiðingar fyri vinnuna

Uppskotið hevur positivar avleiðingar fyri vinnuna, m.a. tí bindingar í lógini viðvíkjandi atgongd til aliløkir verða tiknar av. Kravið um virking í Suðuroy kann hinvegin vera tyngjandi fyri vinnuna.

2.4. Avleiðingar fyri umhvørvið

Endamálsorðingin verður broytt eftir uppskotinum soleiðis, at tað skal ganga greitt fram av lógini, at atlit til lívfrøðiliga burðardygd, herundir atlit til djórasjúkur og umhvørvi, eru atlit sum skulu takast í sambandi við umsiting av lógini. Uppskotið hevur positivar avleiðingar fyri umhvørvi.

2.5. Avleiðingar fyri serstøk øki í landinum

Uppskotið hevur positivar avleiðingar fyri vinnumøguleikarnar í Suðuroy við tað, at skotið verður upp, at alifiskur á alifirðum í Suðuroy, skulu virkast í Suðuroy.

2.7. Millumtjóðasáttmálar á økinum

Uppskotið hefur kann hafa ávísan týdning í sambandi við OSPAR sáttmalan um lívfrøðiligt margfeldi við tað, at tað eftir uppskotinum skal ganga greitt fram av lógini, at atlit til lívfrøðiliga burðardygd, herundir atlit til djórasjúkur og umhvørvi, eru atlit, sum skulu takast í sambandi við umsiting av lógini.

2.8. Tvørgangandi millumtjóðasáttmálar

Uppskotið verður ikki mettt at hafa týdning fyri tvørgangandi millumtjóðasáttmálar.

2.9. Markaforðingar

Opnað verður fyri, at útlenskur kapitalur í størri mun kann vera í alivinnuni, har tað ikki eru natúrligar avmarkingar í atgongdini til aliøkir.

2.17. Yvirlit yvir avleiðingarnar av uppskotinum

	Fyri landið ella landsmyndugleikar	Fyri kommunalar myndugleikar	Fyri pláss ella øki í landinum	Fyri ávísar samfelagsbólkar ella felagsskapir	Fyri vinnuna
Fíggjarligar ella búskaparligar avleiðingar	Nei	Nei	Ja	Nei	Ja
Umsitingarligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Umhvørvisligar avleiðingar	Ja	Ja	Nei	Nei	Ja
Avleiðingar í mun til altjóða avtalur og reglur	Nei	Nei	Ja	Ja	Ja
Sosialar avleiðingar			Ja	Nei	

Kapittul 3. Serligar viðmerkingar

3.1. Viðmerkingar til ta einstøku greinina

Til § 1

Til nr. 1 (§ 1)

Skotið verður upp, at tað verður nágreinað í endamálsorðingini, hvørji atlit skulu takast í sambandi við umsiting og rakstur av alibrúkum.

Atlit til umhvørvið fevnir bæði um dálking og økologiskar avleiðingar. Í longdini er grundarlagið fyri lönsemi og virðisskapan í alivinnuni ein ábyrgdarfull og samfelagsgagnlig umsiting av umhvørvinum.

Tað slepst ekki undan, at alingin hefur ávíst skaðaárin á umhvørvið, men tað eigur at vera ein greið fortreyt fyri allari aling, at tað í sambandi við raksturin á ein ábyrgdarfullan hátt verða tikin atlit til umhvørvið, og at tað, ið gerast kann, verður gjørt fyri at bøta um mógulig skaðaárin. Mógulig skaðaárin av rakstrinum kunnu t.d. vera útlát frá fóðring og frá nýtslu av kemiskum evnum í sambandi við fyribyrging og niðurberjing av sjúku hjá fiski, herundir laksalús. Harumframt kunnu vera skaðarárin av, at fiskur sleppur.

Burðardygg alivinna merkir, at vøkstur í alivinnuni skal vera innan fyri tey mørk, sum náttúran setur, og at náttúruutilfeingið, sum alifirðirnir eru, verður nýtt á ein hátt, har tað eisini verður hugsað um, at komandi ættarlið eisini skulu kunna gera nýtslu av tilfeinginum eftir sínum tørvi.

Tað, at lógin skal fremja lönsemi og kappingarføri innan fyri karmarnar av burðardyggari menning, fevnir eisini um, hvussu alivinnan kann verða tillagað atlitum at øðrum samfelagsáhugamálum, herundir aðrari nýtslu av firðunum, t.d. hummaraveiðu.

Lívfrøðilig atlit verða í útgangsstøði regulerað ávikavist í djórasjúkulógini og umhvørvislógini, og at tað er ávikavist djórasjúkumyndugleikin og umhvørvismyndugleikin, sum taka avgerðir, sum innihalda metingar av atlitum at sjúkum hjá fiski og sjúkuspjæðing og umhvørvið.

Nevndu atlit eru hinvegin viðkomandi fyri tær ásetingar í alilógini, sum beinleiðis hava atlit til umhvørvið, t.e. §§ 9, 10, 16 og 17, og eiga eisini at hava týdning fyri aðrar ásetingar í alilógini, m.a. ásetingarnar í § 5 um innihaldið í aliloyvum og § 6, stk. 2 um heimild til landsstýrismannin at áseta nærri reglur um veiting av aliloyvum, og undir hesum reglur um útbjóðing av loyvum, treytir og metingarstøði. Sbr. eisini § 1, nr. 4 í uppskotinum um ískoyti um lívfrøðilig atlit at § 6, stk. 2 í lógini.

Til nr. 2 (nýggj § 2 a)

Rættindini, sum fylgja av einum aliloyvi, eru ásett í § 5 í lógini.

Eftir § 5 í alilógini gevur aliloyvið rætt til framleiðslu av ávísnum djórum og plantum á avmarkaðum geografiskum økjum við teimum til eina og hvørja tíð ásettu avmarkingunum í loyvinum. Landsstýrismaðurin setur í loyvinum ella í kunngerð nærri ásetingar um innihaldið í loyvinum, heruppi um tíðaravmarking. Aliloyvi kann eftir § 5, stk. 3 í alilógini í mesta lagi verða veitt fyri eitt 12-ára tíðarskeið, men loyvistíðin kann eftir stk. 4 verða longd, um loyvishavarin hefur lokið tær í loyvinum ásettu treytirnar, krøvini í § 11 um støðuna í mun til økisætlanir og verndartiltøk eru lokin, og myndugleikarnir eftir § 6, stk. 1, litra c kunnu góðkenna tað.

Í uppskotinum til alilógina, sum varð lagt fyri Tingið, varð ásett í § 5, stk. 4:

“Stk. 4. Hóast stk. 3. verður loyvistíðin longd.”

Eftir uppskoti frá Løgtingsins vinnunevnd varð ásetingin broytt soleiðis til:

”kann loyvistíðin verða longd”.

Í viðmerkingunum til uppskotið sigur Vinnunevndin:

“Skotið verður upp, at orðingin verður broytt soleiðis, at tað framgongur, at loyvishavarin ikki hevur krav um, at loyvið verður langt, men at avgerðin um at leingja loyvi í útgangsstøði verður

tikin eftir eini meting. Hinvegin hefur tað týðning fyri metingina, at umsøkjarin hefur havt loyvi frammanundan. Treytin fyri, at loyvið kann verða longt, er, at umsøkjarin hefur hildið loyvistreytirnar,

- *at loyvið ikki stríðir ímóti økisætlanum og verndartiltøkum, sbr. § 11, og*
- *at myndugleikarnir eftir umhvørvislógini og djórasjúkulógini kunnu góðkenna tað.”*

Endamálið við hesi ásetingini í uppskotinum er ikki at broyta tey rættindi, sum fylgja av § 5 í galdandi lóg. Endamálið er yvirskipað at staðfesta, at rættindi loyvishavarans á aliøkinum einans eru grundað á loyvi frá tí almenna eftir alilógini, eru avmarkað í tíð og vavi, kunnu takast aftur og kunnu sigast upp. Landið letur sostatt ikki frá sær øll rættindi, og rættindi loyvishavarans eru avmarkað av og avleidd av víðarigangandi rættindunum hjá tí almenna.

Talan er sostatt um ein avmarkaðan rætt, sum hefur eyðkenni sum nýtslurættur, ikki sum vanligur privatur ognarrættur.

Avmarkað rættindi hava fíggjarligt virði og hoyra til fíggjarogn loyvishavarans. Eisini avmarkað rættindi, sum eru grundað á loyvi frá tí almenna, hava á stjórnarrættarligum støði ognarrættarliga verju. Tað merkir, at ognarrættarlig inntriv kunnu bert verða framd við heimild í lóg, tá almennagagnid krevur tað og móti endurgjaldi.

Avmarkað rættindi frá tí almenna sbrt. aliloyvinum hava hinvegin ikki verju í størri mun, enn ásett í alilógini og í aliloyvinum. Tað er tí galdandi sum almenn regla, at avgerð kann verða tikin um, m.a. at sýta at leingja loyvi eftir § 5, stk. 4 at taka aliloyvi aftur ella at broyta loyvistreytir eftir § 8 og siga aliloyvi upp, uttan talan er um ognarrættarlig inntriv. Hvørt slík avgerð í ítøkiliga førinum er eitt ognarrættarligt inntriv, má takast støða til í hvørjum føri sær.

Á landøkinum er privatur ognarrættur, og har krevst, at loyvishavari sjálvur eigur økið, ella fær rætt frá eigara at nýta økið til endamálið. Á sjóøkinum hefur landið óheft av privatum ognarrætti rætt at løgskipa økið, herundir at geva loyvi til ávíst virksema á økinum.

Til nr. 3 (§ 3)

Eins og eftir galdandi áseting er geografiska gildisøki lógarinnar eftir uppskotinum føroyskt land- og sjóøki innan fyri fiskimarkið.

Uppskotið er ein málslig rætting, og hefur ikki við sær innihaldsliga broyting av galdandi áseting.

Til nr. 4 (ískoyti um lívfrøðilig atlit at § 6, stk. 2 í alilógini)

Skotið verður upp, at skoytt verður upp í § 6, stk. 2 í alilógini, at upp í metingarstøðið kann myndugleikin eftir alilógini eisini taka atlit at fiskaheilsu og umhvørvi, og at landstýrismaðurin kann áseta reglur um tað.

Treytin fyri, at aliumsitingin eftir ásetingini, sum broytt eftir uppskotinum, kann taka umhvørvisatlit í síni avgerð eftir alilógini er, at myndugleikin eftir heilsufrøðiligu lóggávu og myndugleikin eftir umhvørvislógini frammanundan hava givið góðkenning, og at umhvørvisatlit ikki eru einastu og avgerandi atlit, sum grunda avgerðina, men ganga inn í metingina saman við øðrum atlitum í eini samlaðari meting av, um aliloyvi eftir alilógini kann verða givið ella ikki.

At aliumstingin kann gera eina meting av atlitum til umhvørvið, merkir ikki, at aliumsitingin skal gera eina sjálvstøðuga fakliga meting av faktisku umstøðunum, t.d. at meta um, hvørt tað

er vandi fyri sjúkuspjaðing ella um alistøðin hevur við sær stór neilig árin á umhvørvið. Aliumsitingin skal leggja fakligu metingina hjá myndugleikanum eftir heilsufrøðiligu lóggávuni og myndugleikanum eftir umhvørvslógini til grund fyri lógfrøðiligu metingini.

Til nr. 5 (§ 6, stk. 3 og stk. 4)

Stk. 3

Eftir uppskotinum verður heimilað, at nýggj laksaaliloyvi á sjónum kunnu verða útlutað eftir marknaðarligum treytum við at bjóða loyvini út, og lata tey til hægstbjóðandi.

Landstýrismaðurin fær eftir uppskotinum heimild til at seta nærri reglur um hetta.

Víst verður til almennu viðmerkingarnar, pkt. 1.3.4.

Stk. 4

Skotið verður upp, at tað verður ásett í lógini, at landsstýrismaðurin kann áseta reglur um serlig loyvir, herundir granskingarloyvi og menningarloyvi.

Í galdandi alilóg er heimild til, at landsstýrismaðurin ásetur reglur í kunngerð um granskingar- og menningarloyvi. Skotið verður upp, at hetta verður staðiliga ásett í sjálvari lógini, fyri at tað skal ganga fram, at gransking og menning er ein raðfesting eftir alilógini.

Landsstýrismaðurin kann áseta serligar treytir fyri hesi loyvi, sum eggja til tílíkar ætlanir.

Til nr. 6 (§§ 6 a- d)

Til § 6 a. Alifirðir

Alifirðir hava fyrst og fremst verið nýttir sum amboð at fyrirbyggja og basa fiskasjúkum o.ø. og alifirðir skulu eisini frameftir verða nýttir sum amboð til tað.

Alifirðir, sum eru ein týðandi eind, bæði í rakstri hjá alifeløgum og í fyrisitingarligari praksis, og hava stórar praktiskar avleiðingar, eiga at verða ásettir við heimild í alilógini.

Orsøkin til tað er m.a., at alifirðir eiga at verða ásettir út frá breiðari atlitum, enn bara atlitum at djórasjúkum, men eisini út frá atlitum at umhvørvinum, aðrari nýtslu av firðunum, og hvussu firðirnir út frá yvirskipaðum samfelagsligum atlitum kunnu verða nýttir optimalt.

Hetta eru atlit, sum ganga tvørtur um djórsjúkulóg og umhvørvislóg, og ein samlað meting av hesum atlitum kann ikki verða framd eftir teimum lógunum. M.a. tí verður skotið upp, at landsstýrismaðurin fær heimild í alilógini at áseta alifirðir.

Um ein fjørður skal nýtast til aling, skal avgerast út frá atlitum at djórasjúku, atlitum at umhvørvinum, aðrari nýtslu av firðunum, og hvussu firðirnir út frá yvirskipaðum samfelagsligum atlitum kunnu verða nýttir optimalt.

Til 6 b. *Forboð fyri aling á vøtnum*

Eftir uppskotinum skal eingin aling fara fram á vøtnum og í byrgingum í Føroyum frá 1. januar 2018.

Samskipti hevur verið við P/F Røkt um, hvussu verandi aling í byrgingini í Heygadali kann verða niðurlagað og steðgað, og er hendan ætlan lögð fyri felagið:

Verandi aliloyvi í byrgingini verður tikið aftur 31.12.2017. Nýtt lívfiskaloyvi til at ala síl á landi, verður veitt felagnum í Heygadali við virknaði frá 01.01.2018. Krav verður somuleiðis sett um, at áðrenn 31.12.2020 skal ein lívfiskastøð verða bygd á landi í Heygadali í Vestmanna, har vatnið, ið verður tikið inn og veitt út av støðini og rennur oman í Vestmanna, skal verða sóttreinsað sambært galdandi krøvum. Fyri at P/F Røkt skal fáa stundir at tillaga virkseimið, fær P/F Røkt eitt tíðaravmarkað aliloyvi. Heilsufrøðiliga starvsstovan ásetur, hvussu stórt tal av fiskinum, sum nú er í vatninum í Heygadali, kann vera á vatninum til 31.12.2020, tá nýggj lívfiskastøð skal verða bygd á landi í Heygadali. Um ikki hesi krøv eru lokin, fellur lívfiskaloyvið í Heygadali burtur.

Í Norðradali verður veitt felagnum nýtt aliloyvi á landi til at ala síl til matna á gomlu smoltstøðini, ið var í Norðradali (Dalsá). Krøv verða sett til, at vatnið, ið verður tikið inn og veitt út av støðini og leitt oman á fjørðin, skal verða sóttreinsað sambært galdandi krøvum.

Til § 6 c. Krav um virking í Suðuroy

Eftir uppskotinum verður sett krav um, at matfiskur av laks og sílum frá alifirðum í Suðuroy skal virkast á virkjum í Suðuroy. Við virking skal skiljast bløðging, kryvjing, pakking av heilum rundum fiski, ísaður ella frystur.

Ásetingin fevnir tí ikki um virking av laks ella øðrum fiskasløgum frá aling á landi ella off-shore, ella aling og virking av skeljadjórum og tara. Ásetingin fevnir um virking av matfiski, og tað er tí ikki krav um, at tað er ávís aling, t.d. smoltaling í sambandi við laksaaliloyvið.

Við tað, at ásetingin er avmarkað til bløðging, kryvjing og pakking av heilum rundum fiski, ísaður ella frystur, fellur víðarivirking í t.d. portiónir ella fløk uttanfyri.

Eftir ásetingini í uppskotinum nýtist loyvishavarin ikki sjálvur at hava virki til endamálið, men umsøkjari ella loyvishavari skal kunnu ávísa eitt virki, sum skal virka fiskin. Eftir ásetingini í uppskotinum skal alifelagið ávísa eitt virki, sum bløðgar, kryvur og pakkar fiskin, og tað skal fyriligggja ein avtalu um hetta. Nærri reglur um tað kunnu verða settar í loyvinum og/ella í kunngerð.

Kravið skal lúkast, tá loyvi verður givið, t.e at tá skal umsøkjari annaðhvørt sjálvur hava eitt virki at slátra, pakka fiskin o.a., ella skal kunna skjalprógva, at tað er ein avtala við aðra fyrirøku um hetta. Kravið er galdandi alla loyvistíðina, og loyvið kann verða tikið aftur, um loyvishavarin í loyvistíðini ikki longur lýkur ásetingina. Í tí førinum skal loyvishavarin hava eina álegging um innan eina ásetta nærri freist at rætta viðurskiptini.

Tað kunnu vera serligar umstøður, har tað ikki er møguligt at virka fiskin í Suðuroy. Í tflikum førum skal tað vera møguligt eftir umsókn og eftir eini ítøkiligari meting at geva undantak frá kravinum um virking í Suðuroynni. Tilík føri kunnu t.d. vera, at tað í sambandi við sjúku- og sjúkufyribyrgjandi tiltøk, herundir fyrbyrging og niðurberjing av lús hjá laks, er neyðugt at taka stórar nøgdir innan fyri stutta tíð, og at virkir í Suðuroynni ikki hava nóg stóra

framleiðsluorku at virka fiskin. Eisini kunnu tílik føri vera, at virkið liggur stilt orsakað av húsagangi, ella at virkið av øðrum líknandi orsökum liggur stilt, og tað ikki er møguligt at fáa avtalu við annað virki at virka fiskin.

Til § 6 d

Ásetingin í galdandi § 7, stk. 1 um, at alifelag skal vera skipað sum parta- ella smápartafelag, verður flutt til nýggja § 6 a.

Ásetingin varð sett í lógina við lögtingslóg nr. 51 frá 3. apríl 2001. Í viðmerkingunum til lógaruppskotið til ta lógina (lögtingsmál 104/ 2000) stendur: “Hetta verður skotið upp, tí við áseting sum hesari slepst undan, at alifyritøkurnar verða skipaðar á ein hátt, har gjøgnumskygnið er lítið viðvíkjandi eigaraviðurskiftunum v.m., umframt at tað verður lættari at hava eftirlit við, at reglurnar verða fylgdar.)

Allar fyrirøkur, sum í dag hava aliloyvi, eru skipaðar sum partafeløg.

Ásetingin í uppskotinum hevur ikki við sær innihaldsligar broytingar.

Til nr. 7.

Nýggj yvirskrift til § 7 um eigaramark.

Til nr. 8 (nýggj § 7 um eigaramark).

Ásetingin í § 7 um eigaramark í galdandi lóg verður strikað, og nýggj áseting um eigaramark verður sett í § 7.

Stk.1.

Eftir uppskotinum er avmarkingin galdandi fyri laksaaliloyvir. Laksaaliloyvir eru vinnulig loyvir til aling á sjónum av laksi og sílum á alifirðum, sum eru ásettir eftir § 1, nr. 5 í uppskotinum (nýggj § 6 a). Bert hesi loyvir eru undir avmarking. Undantikin avmarking eru øll onnur aliloyvir. Eitt laksaaliloyvi verður við hesum tillagað mát fyri, hvussu stóran part av alimøguleikunum hvørt alifelag hevur.

Tað kann verða funnist at eini eigaraavmarking, sum er grundað á aliloyvir og alifirðir, tí tað er ymiskt, hvussu nógv er møguligt at ala (framleiðslukapasitet) á ymsu firðunum. Varð avmarkingin grundað á framleiðslukapasitet, hevði hetta forðað fyri, at aliøkini vórðu nýtt optimalt, tí tað ger, at eitt alifelag ikki kann økja framleiðsluna á einum alifirði, hóast tað eftir eini konkretari meting eftir fiskaheilsuligum og umhvørvisligum atlitum er ráðiligt at økja framleiðsluna á alifjórðinum. Ein slík avmarking hevði forðað fyri generellum vøkstri í alivinnuni og hevði ikki gagnað samfelagsbúskapinum sum heild.

Stk. 2

Einki alifelag kann hava 50% ella meira av øllum laksaaliloyvum.

Avmarkingin forðar fyri, at størsta felagið, Bakkafrost, kann økja framleiðsluna við at fáa nýggj framleiðsluøkir á øðrum alifirðum enn teimum, felagið hevur í dag. Felagið hevur tó móguleika at økja framleiðsluna við effektivari nýtslu av verandi økjum, og eisini við at hava alivirksemi, sum ikki er undir avmarking.

Fyrisingarlig praksis er, at fer alifelag yvir markið, tí samlaða talið av loyvum lækkar orsakað av, at loyvi hjá øðrum alifelag verður tikið inn, ella at aliloyvir verða lögð saman, verður ikki kravt, at alifelagið, sum av hesi orsök fer upp um markið, skal lata frá sær aliloyvi. Ætlanin er, at hendan praksis skal halda fram. Avhendar alifelag, sum er yvir markið, aliloyvi, og er felagið aftan á tað framvegis yvir markið, kann felagið ikki fáa nýggj aliloyvir, fyrr enn felagið aftur er undir markinum.

Stk. 3

Eftir galdandi reglum kann eitt alifelag eiga kapitalpartar í einum øðrum alifelag, men felagið skal ikki hava avgerandi ávirkan í felagnum. Avgerandi ávirkan skal skiljast á sama hátt, sum avgerandi ávirkan eftir § 13 í kappingarlógini. Víst verður til almennu viðmerkingarnar undir pkt. 1.3.7.

Skotið verður upp, at tað ikki skal vera møguligt hjá einum alifelag at eiga kapitalpartar í einum øðrum alifelag, um tað hevur við sær, at loyvini í feløgnum samanlagt fara yvir markið upp á 50% av aliloyvunum. Tí verður ásett, at eigur eitt alifelag kapitalpartar í einum øðrum alifelag, so skulu aliloyvini í alifeløgnum teljast saman, og telja við í talinum av loyvum hjá feløgnum. Hevur alifelag A t.d. 3 loyvir og eigur kapitalpartar í alifelag B, sum hevur 2 loyvir, so hava feløgini tilsamans 5 loyvir, og hesi 5 loyvir telja við bæði í alifelag A og alifelag B. Tað sama er galdandi, um alifelag A gjøgnum alifelag B eigur kapitalpartar í alifelag C. Í tí førinum verða aliloyvini í alifelag A og alifelag C tald saman, og telja við bæði í A og C.

Eisini verður skotið upp, at partaeigari í alifelag ikki kann hava kapitalpartar í einum øðrum alifelag, um tað hevur við sær, at loyvini í feløgnum samanlagt fara yvir markið. Ásett er tí í uppskotinum, at aliloyvini í alifeløgnum skulu teljast saman, og telja við í talinum av loyvum hjá feløgnum, sum oman fyri nevnt. Hevur ein fysiskur ella lögfrøðiligur persónur A kapitalpartar í alifelag B og í alifelag C, telja loyvini hjá B og C við bæði hjá B og C. Sama er galdandi, um eigaraskapurin er óbeinleiðis gjøgnum eitt annað felag.

Stk. 4.

Fyri børsskrásett alifeløg verður skotið upp, at ásetingin í stk. 3 bert skal vera galdandi, um viðkomandi fysiski ella lögfrøðiligi persónur hevur 5% ella meira í børsskrásetta alifelagnum.

Ásetingin er sett, tí partabrøv í børsskrásettum feløgum verða oftani handlað, og tað er ikki møguligt at handheva ásetingina í stk. 3, um hetta markið ikki er. Í § 55 í vinnufelagalógini eru reglur um fráboðan um týðandi kapitalpostar. Eftir hesum reglum skal ein og hvør, sum hevur ræði á kapitalpørtum í einum kapitalfelagi, boða felagnum frá hesum, tá atkvøðurætturin hjá kapitalpørtunum í minsta lagi er 5 % av atkvøðurættinum hjá felagskapitalinum ella í minsta lagi er 5 % av felagskapitalinum.

Verður eitt mark upp á 5% sett fyri eigarapartar í børsskrásettum feløgum, ber til at fáa upplýsingar um eigaraviðurskiftini, og at handheva reglurnar um eigaramark.

Stk. 5

Reglurnar í stk. 3 reglura ikki ta støðuna, at eitt felag ella ein persónur hevur avgerandi ávirkan í einum alifelag, uttan at vera kapitaleigari í alifelagnum.

Skotið verður upp, at í slíkum førum skulu reglurnar um samtøkur í § 7 í vinnufelagalógini verða nýttar.

Eftir § 7 er avgerandi ávirkanin at skilja sum heimildin at stýra fíggjarligum og rakstrarligum avgerðum hjá einum dótturvirki.

Eftir uppskotinum skulu aliloyvini hjá øllum feløgnum í samtakinum verða tald saman, og verða í øllum feløgnum í samtakinum tald við í talið av loyvum, sum feløgini hava ræði á.

Stk. 6.

Landsstýrismaðurin skal eftir uppskotinum skrivliga hava upplýsingar um broytingar í ognar- og avgerðarrættindaviðurskiftunum og avhending av aliloyvum. Hetta svarar til § 7, stk. 3, 1. pkt. í galdandi lóg.

Nýggj regla verður sett um, at landsstýrismaðurin í sambandi við eftirlit við eigaramaavmarkingina kann fáa úrrit úr eigarabók felagsins.

Ásetingin um, at landsstýrismaðurin kann áleggja alifyritøkuni innan fyri nærri ásetta freist at rætta ólógligu viðurskiftini, og í síðsta enda taka loyvi aftur eftir § 8, stk. 1, litra d, samsvarar við regluna í galdandi § 7, stk. 3, 2. pkt.

Ein áseting í viðtøkunum eigaraavmarkingar kann eftir § 74 í vinnufelagalógini verða sanktionerað við eini amortatiónsáseting. Landsstýrismaðurin fær heimild til at áleggja alifelag at útloysa kapitalpartar, sum eru fingnir í stríð við stk. 3-5, og sum ikki vera avhendaðir innan nærri ásetta freist.

Stk. 7

Alifeløg skulu í viðtøkunum hava ásetingar um eigaramark samsvarandi reglunum í § 7 í uppskotinum.

Til nr. 9

Áðrenn § 7 a verður sett sum yvirskrift: “Útlenskur kapitalur”.

Til nr. 10 (§ 7 a)

Skotið verður upp at strika stk. 5- 8 í § 7 a, og í staðin áseta samsvarandi eftirlitsreglur, sum í § 7, stk. 5-6, og verður víst til viðmerkingarnar har.

Til nr. 11 (nýggj § 7 b)

Fysiskir ella lögfrøðiligir persónar, sum ikki eru heimahoyrandi í Føroyum, kunnu hava ræði á meira enn 20 % av felagskapitalinum í alifelagnum ella móðurfelag tess.

Eftir § 7 í alilógini er persónur heimahoyrandi í Føroyum, sum

- 1) er skrásettur í fólkeyvirlitinum í Føroyum, er fult skattskyldugur í Føroyum og
- 2) hevur verið skrásettur í fólkeyvirlitinum í Føroyum í tilsamans 5 ár.

Felag er heimahoyrandi í Føroyum, um hesar treytir eru loknar:

- 1) Felagið er skrásett hjá Skráseting Føroya ella er fráboðað Skráseting Føroya undir stovnan, sbr. § 7, stk. 1.
- 2) Felagið hevur hævudssæti í Føroyum.

- 3) Meirilutin av limunum í nevdini, um felagið hevur eina nevnd, ella meirilutin av limunum í eftirlitsráðnum, um felagið hevur eitt eftirlitsráð, eru heimahoyrandi í Føroyum, og stjórar felagsins lúka stk. 3, nr. 1. Er talið av limum, sum eftir 1. pkt. skulu vera heimahoyrandi í Føroyum, ikki eitt heilt tal, verður talið rundað uppeftir.

Skotið verður upp, at avmarkingin fyri útlenskum kapitali í alivinnuni skal vera galdandi fyri aling, sum er fevnd av antitrust-reglunum í § 7 í uppskotinum, men ikki fyri annað alivirksemi. Eftir uppskotinum fella uttan fyri avmarkingina fyri útlenskum kapitali t.d.: Aling á landi av laks og øðrum fiskasløgum, kræklingaaling, taraaling og aling á landi, loyvi til royndar- og menningarætlanir við nýggjari tøkni á nýggjum aliøkjum off-shore.

Er útlenski kapitalurin oman fyri 20% av felagkapitalinum í alifyritøkuni, skal alivirksemið, sum ikki fevnt av avmarkingini fyri útlenskum kapitali, ikki vera í sama felag, sum rekur alivirksemi, sum er fevnt av avmarkingini.

Til nr. 12 (§ 8, stk. 1, litra d)

Fylgibroyting til § 1, nr. 8 í uppskotinum.

Til nr. 13 (nýggj § 8, stk. 1, litra g)

Eftir uppskotinum kann eitt aliloyvi til aling av skeljum og tara á einum laksaalifirði verða tikið aftur, um tað er til ampa fyri laksaaling. Í staðin fyri at taka aftur, kann verða álagt at flyta skelja- ella taraalingina.

Til § 2

Stk. 1

Skotið verður upp, at lógin kemur í gild dagin, at lógin er kunngjørd.

Stk. 2

Eftir uppskotinum skulu reglurnar um eigaravamarking ikki gera inntriv í verandi rættarstöðu hjá alifeløgum viðvíkjandi lovvum, sum eru fingin, áðrenn lógin kemur í gildi.

Tað merkir, at Bakkafrost kann varðveita tey aliloyvir, felagið hevur tá lógin kemur í gildi, og at hesi loyvi eisini kunnu verða longd.

Verða loyvisviðurskiftini hjá Bakkafrost broytt, t.d. við at aliloyvi verður avhendað, galda reglurnar tó soleiðis, at selur Bakkafrost eitt aliloyvi, kann felagið ikki aftur hækka talið á lovvum, um felagið framvegis er oman fyri 50% av lovvum, sum eru fevnd av eigaramarkinum.

Stk. 3

Við lógtingslóg nr. 128 frá 14. desember 2012 um broyting í lógtingslóg um aling av fiski v.m. varð § 7 a um útlenskan eigaraskap sett inn í lógina. Eftir hesum reglum kann eitt útlenskt felag ella persónur ikki hava ræði á meira enn 20 % av felagskapitalinum í einum alifelag. Av § 2 í nevndu lógtingslóg framgongur, at eitt alifelag, har eitt útlenskt felag ella persónur 9. august 2012 (framløgudagurin fyri uppskotinum til lógina) hevði ræði á meira enn 20 % av felagskapitalinum, kann varðveita aliloyvini, felagið tá hevði. Felagið kann ikki fáa nýggj loyvir, men kann fáa loyvir longd.

Í § 1 í uppskotinum eru ikki ásetingar, sum broyta reglurnar um, at útlendskt felag ella persónur ikki hava ræði á meira enn 20 % av felagskapitalinum í einum alifelag. Galdandi reglur halda tí fram eftir uppskotinum, herundir at eitt alifelag, har eitt útlendskt felag ella persónur 9. august 2012 hevði ræði á meira enn 20 % av felagskapitalinum, kann varðveita aliloyvini, felagið tá hevði, og at felagið kann ikki fáa nýggj loyvir, men kann fáa loyvi longd.

Fyri at eingin ivi skal verða um hetta, verður kortini sett inn áseting í § 2 í uppskotinum, sum staðfestir, at tað verða ikki gjørdar broytingar í galdandi reglum og praksis viðvíkjandi nevndu viðurskiftum.

Uttanríkis- og vinnumálaráðið, tann 31. mai 2017.

Poul Michelsen
landsstýrismaður

/ Herálvur Joensen

Yvirlit yvir fylgiskjøl:

Fylgiskjal 1: Javntekstur

Fylgiskjal 2: Notat PriceWaterhouseCooper: Vurdering av eierskapsbegrensninger i oppdrettsnæringen på Færøyene.

Fylgiskjal 3: Upprit frá Kappingareftirlitinum “Svar til umbøn frá UVMR um týðningin av eini miðsavnaðari alivinnu og veitarum tess”.